

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suauis Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XXVIII. Discessus Lutheri: Voluntarius eiusdem iter facientis raptus:
Edictum Caesareum in eum promulgatum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

que, nihil sibi opportunius occurrere, quàm id quod ore Gamalielis Scriptura pronuntiat: *Si est ex hominibus consilium hoc, opus dissoluetur: sed ex Deo est, non poteritis dissolvere illud.* Quà nempe ratione conficeretur, Mahometis etiam superstitionem, atque idolorum cultum, esse à Deo, cum per tot sæcula nondum dissolui potuerint: à Deo pariter esse Calvinismum, qui reuera est quasi quædam hæresis herefeseo Lutherana, eamque, multis ipsi ablatis Prouinciis, potentia & asseclis superauit. Et etiam verum est, has omnes confecutiones magistro Luthero facile concedendas esse, cum ille vel ipsa scelera, Dei opera affirmare non dubitet.

C A P V T XXVIII.

Discessus Lutheri: Voluntarius eiusdem iter facientis raptus: Edictum Cæsareum in eum promulgatum.

1 Reuerentis, deferuescente iam spei calore pacificandæ Germaniæ, adeoque sedatiore animo rem pernoles, enimvero sensit, cuinam periculo, oblati huiusmodi conditionibus, sese obiecerat. Quapropter ex accepta repulsa latus, cupidusque se ab illis tricus prorsus expediendi, quidquid actum fuerat Cæsari detulit. Nec destitit Pontificij administri stimulos addere ad rem maturandam. Tunc Cæsar iussit per Curia ministros Luthero ita discessum indici, ut intra viginti dies ab vniuersa Caroli ditione decederet, seque per viam à concionibus habendis, concitandisque populis abstineret. De ea denuntiatione per eosdem ille gratias egit Cæsari, addiditque se in omnibus obtemperaturum; sed, ut ait Apostolus, *Verbum Dei non est alligatum:* quo dicto suam obfirmatam contumaciam expromebat aduersus præceptum, de concionibus non habendis.

2 Profectus est igitur postero die, qui fuit 26. Aprilis, ipsum deducente eodem Cæsareo Feciali, extra portam Wormatiæ à 20. equitibus suæ factionis exceptus. Post triduum Friburgum peruenit: ibi Fecialem dimisit, cum literis ad Cæsarem animi sui firmitatem purgantibus; reddidit etiam eidem ministro publicæ fidei chirographum, subdens eo sibi amplius haud opus esse. Creditum est, factu quodam id à Martino peractum, quasi semetipso fatisset armatus: sed reuera id egit, ne per concinnatum ab eo facinus, de quo dicemus, necesse foret custodiam Cæsaream violare; & quod magis fieret verisimile, sibi eo munimine spoliato à suis emulis vim factam.

3 Thuringiam ingressus, Saxonis ditionem, post habitam Eysenachi

Pars I.

Q

chi

1520. chi publicè concionem, excusafque ibi præmemoratas literas ad Carolum ab eo missas, quibus res omnibus innotesceret, die 3. Maij iter Wittembergam versùs profequitur. Siluam ingressurus multos ex equitibus dimittit, qui ad eum præsidij causâ conuenerant. Alios è comitibus præmittit, specie hospitij opportunè parandi: ita quàm maximè potuit incomitatus arripit iter per siluam. Illic duo nobiles viri, Frederico fidissimi, hominem inuadunt ore personato; curruque cohibito, deiecto que, vt imitarentur hostes, in solum aurigâ & verberato, per vim simulatam abripiunt Lutherum, & equo impositum, ac militari chlamyde occultatum, per noctis tenebras clam in Westbergam arcem Saxonis, in monte à commerciis semotolitam, adducunt. Perstitit ibi nouem menses, lautè quidem pastus, sed ita clausus, vt ab vno solùm iuvene nobili videri posset, cibos quotidie deferente. Quin hoc totum vsque adeò deliquit, vt ne ipse quidem Fredericus (sicuti narratur) sciuerit in quam è suis arcibus Martinus degeret; cum idem tamen priùs rei peragenda generatim dedisset mandata, peculiaris loci notitiâ sibi interdictâ, quò fas esset in iureiurando, vti fecit, verè Cæsari affirmare, quòd vbinam Lutherus moraretur ignoraret.

^b Bzouius.

Epistola 31.
Alexandri.

Confestim raptus Nuntij Wormatiam peruenerunt. Plerique (vt Alexander Romano Pontifici significauit) ac in primis Cæsar, id quod erat suspicati sunt; eam videlicet ab aduersariis nequaquam captum, sed ab amicis subductum, ne in primo æstu Edicti iam imminentis grauius aliquid pateretur. Non tamen deerant, tam ex ipsius affectis quàm ex aliis inscitioribus, qui cultores Romani Pontificis ob eam rem lacerarent, perinde quasi violatâ fide publicâ hominem in vinculis detinerent. Et sanè (prout semper in promptu est aliquis temerarius blatero, qui, quò rerum admirabilium spectatorem se venditet, suorum etiam oculorum testimonium pro mendacio adducit) fuit qui testatus sit, visum à se Lutheri cadauer transfossam, reperiuntque in argenti fodina sepultum: quæ res præferocem leuitatem illi fauentium tam vehementer concitauit, vt ambo Pontificis Nuntij in magnum vitæ discrimen adducti censerentur. Atque hîc mihi veri dissimillimum sonat id quod narrat Suauis, antequam hoc accideret, proposuisse nonnullos in Conuentu, Lutherum esse interficiendum, nullâ fidei publicæ habitâ ratione, & per vnicam fidelitatis iacturam partâ Christianæ Reipublicæ tranquillitate. Profectò huiusce rei propositæ aliquid subuississet inuestigationi intentissimæ, quâ semper in eo negotio vltus est Alexander; nec illam sanè reticuisset ipsius literæ, quibus suum Princi-

1520.

cunctisque plaudentibus auditum. Post hæc, ut prius mandauerat Cæsar, delata sunt alia Diplomata ab iisdem Pontificiis Ministris, singula singulis Septemuiris: ceteris priuatim tradita, ad cuiusmodi ex temporis prerogatiua æmulationem, adeoque offensionem.

Deinde Cæsar Septemuiris ac Principibus exposuit, velle se aduersus Lutherum, iuxta ac in Conuentu sancitum fuerat, Edictum promulgare. Perlectaque ibi eius formulâ, Brandenburgicus Septemuir respondit communi nomine, eam cunctis placere, atque huiusmodi fuisse concordem totius Conuentus sententiam. Quæ omnia in publicas tabulas referenda curauit Aleander. Postridie mane 26. Maij (quamuis subscriptio, ut interdum vsuuenit, ad diem octauum reuocata fuerit) qui eo anno dies erat Dominicus Diuinæ Triadî nominatim sacer, cum Cæsar in templo adesset Nobilium frequenti coronâ cinctus, innumerâque populi multitudine stipatus, processit illi obuiam Aleander, duoque Edicti exemplaria latine alterum, alterum teutonice scriptum obtulit, obsecrauitque ut Cæsareâ subscriptione utrumque firmaret: quod ille festiuissimo vultu peregit, adstantibus Cardinalibus Moguntino, qui uti Princeps Conuentus iam illud signauerat, & Sedunensi; ac statim utraque exemplaria consuetis typis edita, & vndique peruulgata. Placet hic Edicti tenorem apponere.

Ad veri Romanorum Imperatoris officium pertinere, non modo fines Sacri Imperij, ad Orthodoxam viam adductis vel expulsis infidelibus, propagare, verumetiam ne qua hæreseos labe aut suspicio in iam sibi subditis nationibus sacrosanctam Religionem commaculet, summo studio prouidere: ac si quæ iam oriri cæperit, eam omni ope, omniq; curâ, iuxta normam à sancta Romana Ecclesia hæcenus obseruatam, delere penitus & extinguere. Quemdam fratrem Martinum Lutherum, Ordinis sancti Augustini, erroribus & hæresibus, ab Orthodoxa Fide longe alienis, Religionem Christianam, in inelucta præsertim Germanica natione insicere conatum. A sanctissimo in Christo Patre Leone X. sacrosanctæ Romanæ & vniuersalis Ecclesiæ Summo Pontifice, ad quem Fidem Catholicam, & Ecclesiæ Sacramenta curare spectat, predictum Martinum à principio clementer & paternè monitum esse, ut à nefandis huiusmodi inceptis desisteret, & iam sparsos errores reuocaret. Quod cum ille neglexisset, & peiora semper prioribus adderet, conuocatis sapientissimis sanctæ Romanæ Ecclesiæ Cardinalibus, Episcopis, & aliis Prælati, necnon Regularium Ordinum Prioribus seu Ministris Generalibus, ac ceterisq; pluribus scientiâ & probitate præstantibus viris, & in omni doctrinarum & linguarum genere eruditis, ac diuersarum Christianarum nationum Doctõribus & Magistris (non paucissimis quibusdam Aulicis, ut

Polanus,

Polanus, alibi à nobis memoratus mentitur) prædicto tamen Martino prius vocato ac citato, ac in contumacia persistente, ipsius scripta, ut perniciofa, & Fidei, unitatiq; Ecclesiæ contraria, auctoritate sua Apostolica, præfatorumq; ad hoc accedente Cardinalium consilio & assensu, ac Episcoporum & Prælatorum, Doctorem & Magistrorum maturâ deliberatione, damnaſſe Lutherum, perinde ac in manifestam Ecclesiæ perniciem furens rueret, complures aceruatim libros, non modo nouarum, sed etiam à sacris Conciliis olim condemnatarum hæresum plenos diuulgare: Extremam Vnctionem cum VVicleſo, fictionem dicere: Liberum arbitrium prorsus nullum esse, sed omnia, certâ lege stare, ex Manichæi quidem, & ex VVicleſi penu depromere, & tamquam irrefragabili argumento Doctorem carminibus confirmare: De Purgatorio, & animarum quæ in eo expiantur statu, deq; diuini Sacrificij & veniarum suffragiis, quæ à nobis fideles defuncti expectant, cum VValdensibus & VVicleſiſtis contra Ecclesiæ sentire: De Ecclesiâ verò ipsa militante, cum Pelagianis & Hussitis, sacrosanctis Conciliis palam contradicere, & pro suo arbitratu detrudere: Concilium Constantiense synagogam satanæ, quiq; in eo conuenerant, & Ioannem Hussum Hæresiarcham comburi iusserunt, Sigismundum utique felicitis recordationis Imperatorem, & sacri Imperij Principes, Antichristum & suos Apostolos, homicidasq; & Phariseos vocare. Et ne omnia, quæ innumeralia sunt Lutheri errata, singulatim perçenseantur, tamquam si hic vnus non homo, sed diabolus ipse sub hominis specie, ad perniciem humani generis assumptâ Monachi cucullâ, quam plurimorum hæreticorum damnatissimas hæreses iam diu sepultas in vnâ sentinam congeſſerit, & aliquas etiam nouissime de suo excogitauerit: sub simulatâ prædicatione Fidei, quam ad prætexendos suos dolos tam sæpè tantog; opere obicit, Fidem veram prorsus destruere: sub libertatis, quam promittit, specie, diaboli iugum & seruitutem inducere, & sub Euangelicæ professionis nomine, omnem Euangelicam pacem & charitatem, omnemq; rerum ordinem, & pulcherrimam denique totius Ecclesiæ faciem inuertere, labefactare, & penitus pefundare moliri.

Dein commemorat Cæsaris clementiam: Eum in Conuentum acceptum fuisse fide publicâ datâ: concessum sæpius ad resipiscendum spatium, crebris doctorem hominum, ac Principum hortationibus monitiſq; adhibitis, oblatâ noxarum veniâ, tum suo nomine, tum à Pontifice impetrandâ: sed eum semper contumacius fuisse insolentem, spretâ, & lesâ Pontificis, Ecclesiæ, Oecumenicorumq; Conciliorum auctoritate. Vbi aduertere licet, hæc hæud connumerari conditiones à Treuirensi propositas; quippe non publico, sed priuato nomine oblatas.

Mox ait: Se tandem ad reliquas opportunas medelas, huic pestilentissimo morbo necessarias, Romanog; Pontifici & sanctæ Sedi Apostolicæ debi-

1520.

tam reuerentiam, ex Imperiali & Regia auctoritate, nec non consilio & assensu Electorum, & omnium Sacri Imperij Principum, Ordinum, & Statuum, Martinum Lutherum, ut membrum ab Ecclesia Dei abalienatum, ut obstinatum schismaticum, & notorium hereticum habendum decernit: denuntiariq; grauisimis pœnis mandat, ne quis præfatum Martinum Lutherum receptare, defendere, sustentare, fouere dicto, facto, aut scripto præsumat. Quinimo, post elapsum viginti dierum terminum, contra eum, ubicumque deprehensus fuerit, procedant: eiusdem Martini complices, fautores & sectatores, nec non eorum omnia & singula bona, mobilia & immobilia capiant, & in usus suos optimo & pleno iure conuertant. Mandat insuper: Ne quis Martini Lutheri scripta, à Summo Pontifice auctoritate sua Apostolica damnata, aut alia quæcumque, tam latino quàm alemannico, seu alio quouis idioma ab eo hæcenus composita, vel in posterum componenda, utpote mala, suspecta, & à notorio & peruicacissimo heretico prouenientia, emere, vendere, tenere, legere, describere, imprimere, aut describi, vel imprimi facere, asserere, sustentare, prædicare, defendere præsumat.

Præterea præcepit: Ne quis famosos libros, seu quascumque alias schædas, scripturas, imagines, contra Orthodoxam Fidem, bonos mores, & id quod sancta Romana Ecclesia hæcenus obseruauit: atque etiam inuectiua, criminationes, & ignominias contra Summum Pontificem, Sedem Apostolicam, Prælatos, Principes, Vniuersitates studiorum, & eorum facultates, honestasq; personas, componere, scribere, imprimere, depingere, vendere, emere, tenere, habere audeat: iubenturq; omnes cuncta hæc igni comburere.

Demum lex promulgatur: Ne quis calcographus, & librorum impressor, aut alius quiuis, libros ullos, seu aliam quamcumque scripturam, in quibus de sacris Literis aut Fide Catholica aliquid vel minimum tractatur, non habito prius consensu & voluntate Ordinarij loci, aut eius ad hoc Substituti & Deputati, cum auctoritate etiam Facultatis Theologicae alicuius propinque Vniuersitatis imprimat.

Huiuscemodi fuit iudicium ab vniuersa Nobilitate Senatuque Germaniæ solemniter pronuntiatum de Luthero, eiusque doctrina atque scriptis; de auctoritate Pontificis, Sedisque Romanæ; de ipsius definitionum firmitate; de iis quæ Leo X. egit in illa causa; de diplomate, quo illam decernit; de pondere & æquitate eiusdem diplomatis. Quod speciem tam diuersam præsert ab iis quæ Suius id temporis Germaniæ sensis appingit, quàm diuersa planè est vera Pontificum Romanorum facies, ab ea quam hæretici quandoque confinxere.

HISTO.